

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Β' ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Εισοδηματική πολιτική έτους 2007, φορολογικές και άλλες διατάξεις»

Ι. Γενικά

Το φερόμενο προς συζήτηση και ψήφιση Νοσχ υπό τον τίτλο «Εισοδηματική πολιτική έτους 2007, φορολογικές και άλλες διατάξεις» περιλαμβάνει τρία κεφάλαια.

Με τις διατάξεις του πρώτου κεφαλαίου ρυθμίζονται θέματα που αφορούν την εισοδηματική πολιτική του έτους 2007 για τους λειτουργούς και υπαλλήλους του Δημοσίου, των ν.π.δ.δ. και των Ο.Τ.Α. και για τα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, καθώς και θέματα χορήγησης ή αναπροσαρμογής επιδομάτων σε κατηγορίες των ανωτέρω προσώπων (άρθρο 1 του Νοσχ). Με τις διατάξεις του δεύτερου κεφαλαίου ρυθμίζεται η καταβολή του φόρου μεγάλης ακίνητης περιουσίας για το έτος 2007 (άρθρο 2 του Νοσχ) και αναπροσαρμόζονται οι φορολογικές κλίμακες της φορολογίας κληρονομιών, δωρεών και γονικών παροχών, καθώς και τα φορολογήτα ποσά για την απόκτηση πρώτης κατοικίας (άρθρο 3 του Νοσχ). Με τις διατάξεις του τρίτου κεφαλαίου ρυθμίζονται λοιπά θέματα αρμοδιότητας των Υπουργείων Οικονομίας και Οικονομικών, Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, Δικαιοσύνης, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής και Δημόσιας Τάξης. Ειδικότερα, με το άρθρο 4 του Νοσχ ρυθμίζονται θέματα υγειονομικής περίθαλψης υπαλλήλων του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων από τον Οργανισμό Περίθαλψης Ασφαλισμένων Δημοσίου. Με το άρθρο 5 ρυθμίζονται θέματα υπαγωγής του προσωπικού της Τράπεζας Αττικής στο Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Τραπεζοϋπαλλήλων κατά τις διατάξεις του άρθρου 62 του ν.3371/2005, κατ' αντιστοιχία των ρυθμίσεων για το προσωπικό της Εμπορικής Τράπεζας και μέρους του προσωπικού της Τράπεζας Πειραιώς

2

(άρθρο 26 ν. 3455/2006), καθώς και της Αγροτικής Τράπεζας (άρθρο 38 παρ. 2 ν. 3522/2006). Με το άρθρο 6 επεκτείνεται η καταβολή του επιδόματος ειδικών συνθηκών εργασίας του προσωπικού του Εθνικού Τυπογραφείου και στο προσωπικό των τμημάτων φωτοστοιχειοθεσίας και τυπογραφικής διαμόρφωσης των ηλεκτρονικών και εντύπων εκδόσεων και εκτύπωσης και βιβλιοδετικών εργασιών της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας. Με το άρθρο 7 θεσπίζεται ενιαίος τρόπος πληρωμής των κάθε είδους πρόσθετων αμοιβών όλων των υπαλλήλων ή λειτουργών του Δημοσίου που υπηρετούν στο εξωτερικό, ενώ με το άρθρο 8 παρέχεται δυνατότητα διοικητικής κωδικοποίησης της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου με προεδρικά διατάγματα εκδιδόμενα με πρόταση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών. Με το άρθρο 9 επιτρέπεται η απευθείας εκμίσθωση στο Δημόσιο ή στο Ταμείο Χρηματοδοτήσεως Δικαστικών Κτηρίων (ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ.) για χρονικό διάστημα έως 35 έτη κτηρίου ή κτηρίων που ανεγείρονται εντός της Χερσαίας Λιμενικής Ζώνης του Λιμένα Θεσσαλονίκης με δαπάνες του Οργανισμού Λιμένος Θεσσαλονίκης για την εγκατάσταση δικαστηρίων, και ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν την κατάρτιση και τη διάρκεια της καταρτισθησόμενης μίσθωσης, ενώ με το άρθρο 10 θεσπίζεται για τους υπαλλήλους του Υπουργείου Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής η χορήγηση μηνιαίας πάγιας αποζημίωσης ως κίνητρο προσέλευσης και παραμονής στον χώρο ευθύνης του Υπουργείου Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής. Τέλος, με το άρθρο 11 τροποποιούνται οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 33 του ν. 2800/2000 και ορίζεται ότι ποσοστό 10% των εσόδων των Αθλητικών Σωματείων, των Τμημάτων Αμειβόμενων Αθλητών, των Αθλητικών Ανώνυμων Εταιρειών που προέρχονται από τηλεοπτικά δικαιώματα μετάδοσης αγώνων και των συναφών με αυτούς διαφημίσεων, καθώς και από τα αντίστοιχα έσοδα των Αθλητικών Οργανισμών που διοργανώνουν Διεθνείς, Ευρωπαϊκούς, Παγκόσμιους και Ολυμπιακούς Αγώνες, αποδίδεται στα ασφαλιστικά ταμεία του προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας, Ε.Τ.Ε.Χ. και Τ.Α.Υ.Α.Π. και επιμερίζεται μεταξύ τους κατά ποσοστό 68% και 32% αντίστοιχα.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων του Νοχ

1. Επί του άρθρου 2

Με την παράγραφο 1 του υπό εξέταση άρθρου ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι για τον προσδιορισμό της φορολογητέας αξίας των ακινήτων και των επ' αυτών εμπράγματων δικαιωμάτων εφαρμόζονται ανάλογα και οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του α.ν. 1521/1950 «περί φόρου μεταβιβάσεως ακινήτων». Δεδομένου ότι ο φόρος μεταβίβασης ακινήτων επιβλήθηκε με

τον ν. 1587/1950, ο οποίος κύρωσε τον α.ν. 1521/1950, θα ήταν ίσως νομοτεχνικά αρτιότερο, μετά την αναφορά στον α.ν. 1521/1950 (ΦΕΚ Α' 245), να προστεθεί «ο οποίος κυρώθηκε με τον ν. 1587/1950 (ΦΕΚ Α' 294)».

Ενόψει του ότι μέχρι τη δημοσίευση του νόμου έχουν ή θα έχουν υποβληθεί φορολογικές δηλώσεις με φορολογητέα αξία και συντελεστές διαφορετικούς από αυτούς που καθορίζονται από τις παραγράφους 1 και 2 του υπό εξέταση άρθρου, με την παράγραφο 3 θεσπίζεται προθεσμία μέχρι την 30.11.2007 για την υποβολή δηλώσεων με τις οποίες θα καταβάλλεται ο τυχόν επιπλέον φόρος μεγάλης ακίνητης περιουσίας που προκύπτει με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις ή, αντιστοίχως, θα επιστρέφεται ο τυχόν καταβληθείς (αχρεωστήτως) επιπλέον του οφειλομένου. Η προτεινόμενη διατύπωση δημιουργεί προβληματισμό ως προς το αν με αυτή σκοπείται παρέκκλιση από τον γενικό κανόνα σύμφωνα με τον οποίο το δικαίωμα του φορολογουμένου να ζητήσει την επιστροφή του αχρεωστήτως καταβληθέντος φόρου παραγράφεται μετά την πάροδο τριετίας από την καταβολή του (άρθρο 90 παρ. 2 ν. 2362/1995 περί Δημοσίου Λογιστικού) με τη θέσπιση αποσβεστικής προθεσμίας λήγουσας την 30.11.2007 ή αν απλώς η υποβολή δήλωσης μετά την πάροδο της 30.11.2007 θα συνεπάγεται την επιβολή προστίμου ή πρόσθετου φόρου. Η σύμφωνη με τη συνταγματικά κατοχυρωμένη (άρθρο 78 παρ. 1 του Συντάγματος) αρχή της νομιμότητας του φόρου (επί της οποίας εδράζεται και η υποχρέωση του Δημοσίου να επιστρέφει φόρο που καταβλήθηκε αχρεωστήτως) ερμηνεία συνηγορεί υπέρ της δεύτερης άποψης.

Με την παράγραφο 4 ορίζεται ως ημερομηνία έναρξης ισχύος των διατάξεων του υπό εξέταση άρθρου η 1.1.2007. Δεδομένου όμως ότι με την παράγραφο 3 θεσπίζεται μεταβατική διάταξη και όχι ουσιαστική ρύθμιση, θα ήταν ίσως νομοτεχνικά αρτιότερο να προβλέπεται ότι μόνο οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 ισχύουν από 1.1.2007.

2. Επί του άρθρου 3

Σε συνέχεια της αναπροσαρμογής των «αντικειμενικών» αξιών των ακινήτων με τις Α.Υ.Ο.Ο. 1020562/πολ.1033/27-2-2007, 1020564/πολ.1034/27-2-2007 και 1020571/πολ.1036/27-2-2007 με ισχύ από 1-3-2007, με το προτεινόμενο άρθρο αναπροσαρμόζονται οι φορολογικές κλίμακες της φορολογίας κληρονομιών, δωρεών και γονικών παροχών, καθώς και τα αφορολόγητα ποσά για την απόκτηση πρώτης κατοικίας. Με την παράγραφο 6 του προτεινόμενου άρθρου ορίζεται ότι σε οριστικά συμβόλαια μεταβίβασης ακινήτων _ε επαχθή αιτία ή αιτία δωρεάς ή γονικής παροχής, τα οποία συντάσσονται από την 1.3.2007 μέχρι και την 30.4.2007, για τον υπολογισμό των φορολογικών επιβαρύνσεων θεωρείται ότι η μεταβίβαση έχει συντελεσθεί κατά την

28.2.2007, εφόσον οι σχετικές δηλώσεις υποβλήθηκαν μέχρι την ημερομηνία αυτή. Από την προτεινόμενη διάταξη προκύπτει ότι η 28.2.2007 θα θεωρηθεί ως πλασματικός χρόνος μεταβίβασης για τον υπολογισμό, μεταξύ άλλων, της τιμής πώλησης για την επιβολή φόρου αυτομάτου υπερτιμήματος κατ' άρθρο 3 παρ. 3 του ν. 3427/2005, πλην όμως δεν είναι σαφές αν, σε μεταγενέστερη πώληση του ακινήτου, ως τιμή κτήσης κατ' άρθρο 3 παρ. 2 του ν. 3427/2005 θα ληφθεί η ισχύουσα κατά τον χρόνο μεταβίβασης (από 1.3.2007 έως 30.4.2007) ή η ισχύουσα την 28.2.2007.

Στην ίδια επίσης παράγραφο 6 θα ήταν ίσως σκόπιμο, προς αποφυγή ερμηνευτικών αμφισβητήσεων, μετά τη φράση «για τον υπολογισμό του οικείου φόρου» να προστεθεί η φράση «μεταβίβασης ακινήτων».

Περαιτέρω, θα ήταν ενδεχομένως σκόπιμο για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, αντί στο τέλος κάθε παραγράφου να προβλέπεται ότι οι διατάξεις της εφαρμόζονται για υποθέσεις στις οποίες η φορολογική υποχρέωση γεννιέται από την 1.3.2007, η ρύθμιση αυτή να τεθεί εφάπαξ στο τέλος του προτεινόμενου άρθρου και να καλύψει τις παραγράφους 1 έως 5, δεδομένου ότι η προαναφερθείσα παράγραφος 6 θεσπίζει μεταβατική διάταξη. Επισημαίνεται, τέλος, ότι το θέμα της επιστροφής φόρου, που προκύπτει για δηλώσεις που υποβλήθηκαν ή θα υποβληθούν από 1.3.2007 έως και τη δημοσίευση του Νοσχ, ρυθμίζεται ήδη με την Α.Υ.Ο.Ο. 1021651/πολ.1042/1-3-2007.

3. Επί του άρθρου 5

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Η' του ν. 3371/2005 (άρθρα 57–69) ρυθμίσθηκαν θέματα ασφάλισης του προσωπικού των πιστωτικών ιδρυμάτων. Ειδικότερα, με το άρθρο 57 παρ. 1, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 21 του ν. 3429/2005, προβλέφθηκε η ένταξη των κλάδων σύνταξης των ασφαλιστικών ταμείων κύριας ασφάλισης του προσωπικού των πιστωτικών ιδρυμάτων στο Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων-Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ), υπό την προϋπόθεση της ένταξης μέχρι την 31.3.2006 των αντίστοιχων ταμείων επικουρικής ασφάλισης του προσωπικού των πιστωτικών ιδρυμάτων στην ασφάλιση του Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Τραπεζοϋπαλλήλων (ΕΤΑΤ), σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 62 του νόμου. Προβλέφθηκε, επίσης, από το άρθρο 58 παρ. 1, υποχρεωτική και αυτοδίκαιη υπαγωγή στην ασφάλιση του Ενιαίου Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών (ΕΤΕΑΜ) των προσλαμβανομένων από 1.1.2005 στα πιστωτικά ιδρύματα, καθώς και των ασφαλισμένων και συνταξιούχων των ταμείων επικουρικής ασφάλισης του προσωπικού των πιστωτικών ιδρυμάτων μετά τη διάλυσή τους, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 62 του εν λόγω νόμου.

Ιδρύθηκε, κατά τα ανωτέρω, ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Τραπεζοϋπαλλήλων» (ΕΤΑΤ), που τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας (άρθρο 60) και έχει ως σκοπό την καταβολή της διαφοράς των ποσών συντάξεων που προκύπτουν από τον υπολογισμό της σύνταξης βάσει των καταστατικών διατάξεων του ΕΤΕΑΜ και των καταστατικών διατάξεων των οικείων επικουρικών ταμείων ή κλάδων ή λογαριασμών ή ενώσεων προσώπων του προσωπικού των πιστωτικών ιδρυμάτων για τους ασφαλισμένους μέχρι 31.12.1992, την καταβολή πρόσθετης συνταξιοδοτικής παροχής για τους ασφαλισμένους από 1.1.1993 στα ταμεία επικουρικής ασφάλισης του προσωπικού των πιστωτικών ιδρυμάτων για το χρονικό διάστημα από 1.1.1993 έως την υπαγωγή στο ΕΤΑΤ για το οποίο έχουν καταβάλει επιπλέον πρόσθετες ασφαλιστικές εισφορές από τις νομίμως προβλεπόμενες του ΕΤΕΑΜ, την είσπραξη των εισφορών εργαζομένου και εργοδότη, την απονομή των συντάξεων που δικαιούται το προσωπικό των πιστωτικών ιδρυμάτων από το ΕΤΑΤ, τη λειτουργία του ως φορέα σύνδεσης και διαμεσολάβησης μεταξύ του προσωπικού των πιστωτικών ιδρυμάτων και των αντίστοιχων ασφαλιστικών φορέων, καθώς και την παροχή ποσών συντάξεων προκυπτουσών από καταστατικές διατάξεις δευτερεύοντος επικουρικού ταμείου ή κλάδου, σωματειακής μορφής ή ειδικού λογαριασμού ή ένωσης προσώπων (άρθρο 61 του ν. 3371/2005, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 26 παρ. 2 του ν. 3455/2006).

Στο ΕΤΑΤ υπάγονται υποχρεωτικώς οι εργαζόμενοι στα πιστωτικά ιδρύματα, οι οποίοι ασφαλιζονται για επικουρική ασφάλιση στα οικεία ταμεία ασφάλισης, μετά τη διάλυση των ταμείων αυτών. Η υπαγωγή χωρεί κατόπιν αιτήματος των αρμόδιων οργάνων των ενδιαφερόμενων μερών, εργοδότη ή εργαζομένων, το οποίο υποβάλλεται στο Δ.Σ. του ΕΤΑΤ μετά τη διάλυση των επικουρικών ταμείων ή των κλάδων σύνταξης των ταμείων, που λειτουργούν ως ν.π.ι.δ. σωματειακής μορφής ή ως ειδικοί λογαριασμοί ή ως ενώσεις προσώπων, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες από τις κείμενες διατάξεις ή τα καταστατικά των οικείων ταμείων διαδικασίες (άρθρο 62 παρ. 1 και 2). Αν δεν αποφασισθεί η διάλυση των επικουρικών ταμείων ή των κλάδων σύνταξης των ανωτέρω ταμείων, που λειτουργούν ως ν.π.ι.δ. σωματειακής μορφής ή ως ειδικοί λογαριασμοί ή ως ενώσεις προσώπων με τις προβλεπόμενες διαδικασίες και εφόσον προκύπτουν δικαστικές αντιδικίες μεταξύ εργοδότη και εργαζομένων στο πλαίσιο των ιδιωτικών συμφωνιών που έχουν καταρτίσει, το ΕΤΑΤ, με αίτημα του αρμόδιου οργάνου του εργοδότη ή των εργαζομένων ή του ταμείου, υποβαλλόμενο στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΕΤΑΤ, αναλαμβάνει, μέσα σε έναν μήνα από την έναρξη των δικαστικών διενέξεων, τη διεκπεραίωση και διαχείριση των κάθε φύσεως υποθέσεων των

ασφαλισμένων και συνταξιούχων των οικείων επικουρικών ταμείων για ασφαλιστικά ή συνταξιοδοτικά τους ζητήματα, όπως είσπραξη εισφορών ή απονομή και καταβολή συντάξεων. Το ΕΤΑΤ στερείται αρμοδιότητας για θέματα σχετικά με δικαστικές αντιδικίες, που προκύπτουν μεταξύ εργοδότη και εργαζομένων στο πλαίσιο των ιδιωτικών συμφωνιών που έχουν καταρτίσει. Σε περίπτωση δικαστικών αντιδικιών μεταξύ εργοδότη και εργαζομένων οι οποίες προκύπτουν στο πλαίσιο των ιδιωτικών συμφωνιών που έχουν καταρτισθεί, το ταμείο δεν διαλύεται ούτε θίγεται η περιουσία του.

Με το προτεινόμενο άρθρο 5 του Νσχ ρυθμίζεται ειδικώς η υπαγωγή στο ΕΤΑΤ του «Λογαριασμού Διαχείρισης Κεφαλαίων Πρόσθετης Ασφάλισης Συμπληρωματικών Συνταξιοδοτικών Παροχών του Λογαριασμού Ασφαλιστικών Καλύψεων Προσωπικού Τράπεζας Αττικής» (ΛΑΚ) από 1.1.2007. Συγκεκριμένως, προβλέπεται η υπαγωγή των μέχρι 31.12.1992 ασφαλισμένων καθώς και των συνταξιούχων της κατηγορίας αυτής στο ΕΤΑΤ, το οποίο αναλαμβάνει να τους καταβάλλει τις συνταξιοδοτικές παροχές που μέχρι τώρα βαρύνουν τον ΛΑΚ - χωρίς όμως πλέον να χορηγεί αυξήσεις - υποχρέωση που καλύπτεται από την Τράπεζα Αττικής, η οποία θα καταβάλει για τον σκοπό αυτό στο ΕΤΑΤ το ποσό των 61.574.000 ευρώ. Οι ασφαλισμένοι μετά την 1.1.1993 δεν θα δικαιούνται πλέον συνταξιοδοτικές παροχές από τον ΛΑΚ (ή το ΕΤΑΤ), ενώ προβλέπεται να τους επιστραφεί, μέσω του ΕΤΑΤ, το σύνολο των ασφαλιστικών εισφορών που έχουν μέχρι σήμερα καταβάλει στον ΛΑΚ. Με την υποχρέωση αυτή βαρύνεται η Τράπεζα Αττικής, η οποία θα καταβάλει στο ΕΤΑΤ το ποσό των 770.000 ευρώ.

Από τη ρύθμιση καθεαυτή του πρώτου εδαφίου του προτεινόμενου άρθρου δεν καθίσταται σαφές αν η υπαγωγή του ΛΑΚ στο ΕΤΑΤ γίνεται κατά τη διαδικασία του άρθρου 62 παρ. 2 του ν. 3371/2005, δηλαδή κατόπιν σχετικού αιτήματος των ενδιαφερόμενων μερών και κατόπιν διάλυσης του ΛΑΚ, ή κατά τη διαδικασία του άρθρου 62 παρ. 6 του ν. 3371/2005, δηλαδή λόγω έναρξης δικαστικών διενέξεων μεταξύ του εργοδότη, των εργαζομένων και του ΛΑΚ, ή, τέλος, αν η υπαγωγή γίνεται ανεξαρτήτως των ανωτέρω διατάξεων και αποκλειστικώς δυνάμει της προτεινόμενης διάταξης και εκτός των διαδικασιών του άρθρου 66 του ν. 3371/2005. Ενόψει όμως της παραπομπής, από το δεύτερο εδάφιο του προτεινόμενου άρθρου, στη διάταξη του άρθρου 62 παρ. 6 του ν. 3371/2005, αλλά και της αιτιολογικής έκθεσης, στην οποία αναφέρεται ότι η ένταξη στο ΕΤΑΤ γίνεται με αίτημα του εργοδότη, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι, σύμφωνα με το προτεινόμενο άρθρο, ο ΛΑΚ παραμένει σε ισχύ και δεν θίγεται η υφιστάμενη περιουσία του. Εξ άλλου, η προτεινόμενη διάταξη δεν αφορά το ζήτημα της διαδικασίας καταγγελίας

και λύσης της συμβατικής σχέσης δυνάμει της οποίας έχει συσταθεί ο ΛΑΚ, για την νομιμότητα των οποίων θα αποφανθούν τα αρμόδια δικαστήρια στο πλαίσιο των ανωτέρω διενέξεων μεταξύ εργοδότη και εργαζομένων (πρβλ. και ΑΠ 1603/2006, παραπέμπουσα στην Ολομέλεια).

Εν προκειμένω τίθεται το ζήτημα αν η ως άνω δια νόμου υποκατάσταση του ΛΑΚ από το ΕΤΑΤ, λόγω δικαστικής διένεξης, και η ανάληψη από αυτό των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του ΛΑΚ και κυρίως της καταβολής επικουρικής σύνταξης και της είσπραξης των σχετικών εισφορών, συνιστά ανεκτή παρέμβαση του νομοθέτη στο πλαίσιο μιας σχέσης που έχει θεμελιωθεί στην αυτόνομη βούληση εργοδότη και εργαζομένων και διέπεται τόσο κατά τη λειτουργία της όσο και κατά την καταγγελία της καταρχήν από το ιδιωτικό δίκαιο, από την οποία όμως πηγάζουν παροχές κοινωνικής ασφάλισης («δευτερεύουσας επικουρικής ασφάλισης» κατά τη διατύπωση της προτεινόμενης διάταξης).

Θα πρέπει καταρχάς να εξετασθεί αν οι παροχές που προκύπτουν από τις ανωτέρω συμφωνίες έχουν πράγματι χαρακτήρα παροχών κοινωνικής ασφάλισης. Ως προς το θέμα αυτό θα πρέπει να σημειωθεί, ενόψει και του άρθρου 22 παρ. 5 του Συντάγματος σύμφωνα με το οποίο «Το Κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, όπως νόμος ορίζει», ότι κοινωνική ασφάλιση μπορεί να παρέχεται και από φορείς πέραν του Κράτους ή ν.π.δ.δ. (βλ. άρθρο 2 παρ. 4 του ν. 2084/1992, σύμφωνα με το οποίο ως φορείς κοινωνικής ασφάλισης νοούνται και «τα Ταμεία ή Κλάδοι ή Λογαριασμοί, που λειτουργούν με τη μορφή ν.π.ι.δ., οι υπηρεσίες και κάθε άλλος φορέας ανεξαρτήτως ονομασίας και νομικής μορφής, που χορηγούν περιοδικές παροχές υπό τύπο συντάξεων [κύριες και επικουρικές], βοηθημάτων ή μερισμάτων ή παροχές ασθενοείας ή εφάπαξ βοηθήματα εφόσον καταβάλλεται εργοδοτική εισφορά ή κοινωνικός πόρος»). Κατά τα ανωτέρω, η με ιδιωτική συμφωνία σύσταση του ΛΑΚ δεν μπορεί να αποκλείσει καθεαυτή την παροχή κοινωνικής ασφάλισης από τον ανωτέρω λογαριασμό. Σε κάθε περίπτωση το ζήτημα αυτό συναρτάται προς τον τρόπο λειτουργίας του ΛΑΚ, τις πηγές χρηματοδότησής του, τον ανταποδοτικό ή διανεμητικό χαρακτήρα του, την υποχρεωτικότητα της συμμετοχής σε αυτό, και άλλους παράγοντες.

Αν θεωρηθεί ότι οι παροχές του ΛΑΚ δεν έχουν χαρακτήρα κοινωνικής ασφάλισης, το ζητούμενο είναι αν ο νομοθέτης, υπό την προϋπόθεση ότι ο εργοδότης ή οι εργαζόμενοι έχουν υποβάλει σχετικό αίτημα και ενόψει της διακινδύνευσης της λειτουργίας καταβολής των σχετικών ασφαλιστικών πα-

ροχών λόγω της υφιστάμενης δικαστικής διένεξης, δικαιούται να υποκαταστήσει το ΛΑΚ με το ΕΤΑΤ.

Όπως προαναφέρθηκε, ούτε από το κείμενο του υπό εξέταση άρθρου, ούτε από το άρθρο 62 του ν. 3371/2005 προκύπτει ότι η καταγγελία της σύμβασης του εν λόγω λογαριασμού γίνεται με νομοθετική πράξη. Επομένως, δεν φαίνεται να τίθεται ζήτημα αντίθεσης προς τις διατάξεις των άρθρων 20 παρ. 1 και 26 παρ. 3 του Συντάγματος εφόσον ο νομοθέτης δεν επεμβαίνει στις εκκρεμείς δίκες μεταξύ εργοδότη και εργαζομένων, αλλά ούτε και προς τις διατάξεις του άρθρου 12 του Συντάγματος, εφόσον το ΛΑΚ αποτελεί ομάδα περιουσίας, για την οποία δεν προκύπτει ότι διαθέτει νομική προσωπικότητα ή ότι συνιστά ένωση προσώπων κατά το άρθρο 12 παρ. 3 του Συντάγματος και, πάντως, η καταγγελία της σχετικής σύμβασης δεν γίνεται δια νόμου, αλλά με πρωτοβουλία ενός εκ των συμβαλλομένων σε αυτό, σύμφωνα με τις συμφωνίες που διέπουν τη λειτουργία του και τις σχετικές ρυθμίσεις του ιδιωτικού δικαίου. Εξ άλλου, δεδομένου ότι εν προκειμένω δεν υφίσταται συλλογική σύμβαση εργασίας, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι η προτεινόμενη διάταξη θίγει τη συνταγματικώς κατοχυρωμένη συλλογική αυτονομία (άρθρο 22 παρ. 2 του Συντάγματος), καταργώντας ή τροποποιώντας συλλογική σύμβαση εργασίας, εφόσον η ρύθμιση συνταξιοδοτικών θεμάτων και η σύσταση λογαριασμών που χορηγούν συντάξεις δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο συλλογικής σύμβασης εργασίας (άρθρο 2 ν. 1876/1990, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 43 παρ. 3 του ν. 1902/1990 και άρθρο 21 παρ. 3 ν. 3239/1955).

Εάν, εξ άλλου, κριθεί ότι ο ΛΑΚ παρέχει επικουρική κοινωνική ασφάλιση, η προτεινόμενη νομοθετική παρέμβαση θα μπορούσε να θεωρηθεί και επιβεβλημένη ενόψει της διάταξης του άρθρου 22 παρ. 5 του Συντάγματος, υπό την έννοια ότι το Κράτος υποχρεούται να λάβει τα αναγκαία μέτρα για τη συνέχιση της καταβολής των συνταξιοδοτικών παροχών του ΛΑΚ, η οποία τίθεται υπό διακινδύνευση λόγω της καταγγελίας του εκ μέρους του εργοδότη και της ενδεχόμενης δικαστικής διένεξης μεταξύ εργοδότη και εργαζομένων.

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η υποκατάσταση του Λ.Α.Κ. από το ΕΤΑΤ θα πρέπει να θεωρηθεί συνταγματικώς ανεκτή και υπό προϋποθέσεις επιβεβλημένη (βλ. και αντίθετη άποψη σε Α. Ματθαίου, γνμδ «Περί της νομιμότητας της υπαγωγής του προσωπικού της Τράπεζας Αττικής ΑΕ στο Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Τραπεζοϋπαλλήλων (ΕΤΑΤ)», ΕΔΚΑ 2006, σελ. 18).

Περαιτέρω, προβληματισμός δημιουργείται σχετικά με το αν η προτεινόμενη ρύθμιση καταργεί συμβατικά δικαιώματα ή δικαιώματα προσδοκίας των

ασφαλισμένων του ΛΑΚ. Όπως γίνεται δεκτό από την πρόσφατη νομολογία του Αρείου Πάγου (βλ. ενδεικτικώς ΑΠ 188, 1368, 1780/2005, 478/2006) οι διατάξεις του άρθρου 17 του Συντάγματος σε συνδυασμό με τις υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 του Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ επιβάλλουν την προστασία της περιουσίας στην οποία περιλαμβάνονται όχι μόνο τα εμπράγματα δικαιώματα, αλλά και όλα τα δικαιώματα περιουσιακής φύσεως και τα κεκτημένα «οικονομικά συμφέροντα». Ο περιορισμός των δικαιωμάτων αυτών μπορεί να γίνεται μόνο εφόσον αυτό επιβάλλεται από λόγους γενικότερου κοινωνικού ή δημόσιου συμφέροντος.

Με το προτεινόμενο άρθρο ορίζεται ότι, για τους ασφαλισμένους μέχρι την 31.12.1992, δεν θα χορηγούνται αυξήσεις στις καταβαλλόμενες ήδη συντάξεις καθώς και σε αυτές που θα χορηγηθούν μετά την ένταξη του ΛΑΚ στο ΕΤΑΤ, ενώ παράλληλα δεν θα καταβάλλονται και ασφαλιστικές εισφορές από τους εργαζομένους. Για τους ασφαλισμένους σε δευτερεύοντα φορέα επικουρικής ασφάλισης (όπως ο ΛΑΚ, κατά την αιτιολογική έκθεση) μετά την 1.1.1993 το άρθρο 61 του ν. 3371/2005 δεν προβλέπει την καταβολή πρόσθετης συνταξιοδοτικής παροχής για το χρονικό διάστημα μέχρι την υπαγωγή στο ΕΤΑΤ. Ως εκ τούτου, ορίζεται ότι οι καταβληθείσες από τους ασφαλισμένους της κατηγορίας αυτής εισφορές μέχρι και την υπαγωγή του Λ.Α.Κ. στο ΕΤΑΤ θα τους επιστραφούν από το ΕΤΑΤ.

Ως προς την πρώτη κατηγορία ασφαλισμένων (μέχρι την 31.12.1992) θα μπορούσε να γίνει δεκτό ότι υφίστανται κεκτημένα δικαιώματα (αφού σε μέρος της κατηγορίας αυτής ήδη χορηγούνται συντάξεις) ή ότι, πάντως, έχουν ήδη θεμελιωθεί δικαιώματα προσδοκίας ή «οικονομικά συμφέροντα» για χορήγηση συνταξιοδοτικών παροχών λόγω παρόδου ικανού χρονικού διαστήματος από την ένταξη στην ασφάλιση του ΛΑΚ. Δημιουργείται επομένως προβληματισμός ως προς το αν η νομοθετική πρόβλεψη για τη μη χορήγηση αυξήσεων στις συντάξεις αυτές συνιστά κατάργηση ή περιορισμό δικαιώματος. Το θέμα αυτό συνδέεται καταρχάς με τη διαδικασία χορήγησης αυξήσεων, με το αν δηλαδή η χορήγηση καθορισμένης ή ελάχιστης αύξησης είχε συμφωνηθεί συμβατικώς μεταξύ εργοδότη και εργαζομένων ή αν το ζήτημα αυτό ρυθμιζόταν από τις εκάστοτε αποφάσεις του οργάνου διοίκησης του ΛΑΚ. Στη δεύτερη περίπτωση είναι προφανές ότι δυσχερώς μπορεί να υποστηριχθεί ότι στο κεκτημένο δικαίωμα περιλαμβάνεται και η αξίωση για καταβολή αύξησης. Στην πρώτη περίπτωση, όμως, θα μπορούσε να γίνει λόγος για περιορισμό του σχετικού δικαιώματος δεδομένου και του ότι η μη χορήγηση αυξήσεων δύναται να προκαλέσει οικονομική ζημία στους ασφαλισμένους ενόψει της σταθερής μείωσης της αγοραστικής αξίας της καταβαλλό-

μενης παροχής λόγω της αντίστοιχης μεταβολής του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή. Η συγκεκριμένη ρύθμιση μπορεί εν τέλει να θεωρηθεί συνταγματικώς ανεκτή ενόψει αφενός της παρεχόμενης από το άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος ευρείας ευχέρειας στον κοινό νομοθέτη να ρυθμίζει τα θέματα της κοινωνικής ασφάλισης, και αφετέρου ενόψει του ότι δεν θίγει τον πυρήνα του συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

Αθήνα, 19.3.2007

Οι εισηγητές
Δημήτριος Κανελλόπουλος
Γεώργιος Φωτόπουλος
Ειδικοί Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο προϊστάμενος του Τμήματος
Ευρωπαϊκών Μελετών
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Επ. Καθηγητής του Πανεπιστημίου
Θεσσαλίας

Ο προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Αν. Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών